

KRAFT

TROLLHÄTTANS KULTURTIDNING VÅR/SOMMAR 2002

#1

En stjärna bakom kameran ⇨
På spaning efter klassiker →
En sång att kremeras med ⇨

Innehåll

3. Dikter
5. Magdalena - stjärnan bakom kameran
8. Tre scener av Maria Magnusson
10. Poesi för folket
12. På spaning efter klassiker
15. Så fort som möjligt
16. En bok är en bok är en bok
20. This is my house
21. Conny recenserar demos
22. En sång att kremeras med

© Krock
Årgång 1
Nummer 1 2002
ISSN 1651-1727

Adress och telefon
Magasin 15
Magasinsgatan 15
461 30 Trollhättan
0520-496612
krock@home.se

Redaktör och ansvarig utgivare
Ylva Jonsson, 0520-496612

Redaktionen
Maciej Kalymon, illustratör och formgivare
Fredrik Fornärnger, skribent och fotograf
Gustav Söderström, formgivare
Therese Lundell, formgivare
Conny Andersson, skribent och fotograf
Per Åke Qvick, skribent
Susanne Emanuelsson, formgivare
Johan Lindblom, skribent
Jan Lundqvist, skribent
Björn Milles, illustratör till *Silvia och grisen*

Hej.

Nu äntligen håller du i det första nummret av kulturtidskriften Krock. Vi är en grupp kulturälskare som slog oss ihop för att ge Trollhättan denna blaska. Vi vill snoka upp företeelser och människor som har med kultur att göra i denna stad och utanför. Hittar vi något som vi tycker är intressant publicerar vi det. I detta ganska spretiga nummer kan du läsa om en blandning av människor, föreningar, företeelser, kåserier och mycket mer. Har du funderat över hur du sorterat böckerna i bokhyllan, på vem det är som håller reda på alla prylar under en filminspelning eller på vilken sång du vill kremeras till? Det har Krocks skribenter gjort.

Har du några idéer eller känner du dig manad att vara med på nästa nummer som kommer ut efter sommaren kan du ta kontakt med mig eller någon annan ur redaktionen. Eller skriv och berätta vad du tycker om Krock.

Nu ska jag inte uppehålla dig längre. Låt blicken glida till höger och kasta dig in i detta första nummer, som kommer att följas av många, många fler.

Ylva Jonsson
krock@home.se

EN STJÄRNA BAKOM KAMERAN

När Magdalena bestämde sig för att bli scripta var det allt eller inget som gällde. Nu är hon van att arbeta med kända regissörer och skådespelare från Sverige och andra delar av världen. Hon gillar inte riktigt att så fort det är amerikanska skådespelare med så centreras så mycket kring dem.

– De ska daltas med som bebisar, säger hon bitskt, i Sverige är skådespelarna mer ett med teamet. De utländska skådespelarna får inte ens tilltalas hur som helst.

Text & Foto | Fredrik Fornänger

Magdalena Johansson sitter tillbakalutad och läser tidningen på ett av Trollhättans få rökfik, när jag får syn på henne. Hon kikar glatt upp ur utrikesnyheterna och hälsar. Ett leende sprider sig över hennes ansikte. Just nu är hon ledig och då brukar det bli en kaffe eller två på dagarna. Hon har dock lite svårt för det där med ledighet. Rastlösheten är något som lätt gör sig påmind. Magdalena gillar nämligen att ha bollar i luften hela tiden.

Magdalena, eller Maggis som hon kallas av vännerna, är en av de personer som verkligen dragits med i filmvinden som blåser över Trollhättan. Så har det givetvis inte alltid varit. Bara för något år sedan så var hon helt grön inom branschen. Varför hon överhuvudtaget slog sig in på filmens bana, vet hon inte riktigt. Bara att hon tyckte att det verkade intressant och spännande. Efter att ha pluggat upp sina betyg på komvux, började hon ringa runt till SVT för att se om de hade någon utbildning för scriptor. De erbjöd dock ingen utbildning för allmänheten, så Magdalena fick försöka på

annat håll. I ungefär samma veva så startade Film i Väst sin utbildning för filmarbetare. Scripta var en av inriktningar, och Maggis nappade direkt. Tyvärr gick det inte vägen den gången, utan hon fick vänta ett och ett halvt år innan utbildningen startade igen. På den andra intervjun var hon betydligt hårdare, och krävde nästan att hon skulle komma in. Kaxigheten hjälpte och våren 2000 satte hon igång. Scripta var något som hon kände låg nära till hands, och det lät roligt.

– Men hade jag vetat vad det innebar, hade jag nog aldrig sökt, säger hon och skrattar.

Det var tydligen betydligt svårare än vad hon föreställt sig. Men i och med att man lärde sig steg för steg, så insåg hon inte det förrän långt senare. I klassen kände hon sig otroligt oerfaren bland alla andra rekvisitörer, sminköser och B-fotografer. Ibland tvivlade hon på sitt val av bransch.

– Kan jag inte bli bra på något, så byter jag yrke. Jag vill aldrig

bara bli lagom på något. Jag vill bli bäst.

Hennes kämparinsikt går inte att ta miste på. Detta är en målmedveten tjej jag har framför mig.

Hennes första inspelningserfarenhet blev på SVT:s *Sjätte dagen*. Där iakttog hon allt och alla. Scriptan där var väldigt upptagen, vilket gav Maggis utrymme att hjälpa till på andra håll. Vilket hon också gjorde, och hon fick insyn i varje del av filmteamet. Detta hade hon givetvis nytta av i nästa produktion. En instruktionsfilm för sopbehandling, regisserad av Jonas Myrstrand.

– En regissör ut i fingerspetsarna, säger Magdalena och gestikulerar med händerna. Hennes kroppsspråk talar nästan för sig själv.

I och med att det användes två kameror under den filmen, tilldelades hon att scripta andrefotografen. Första gången hon fick känna på att vara scripta på riktigt.

Nu hade hon fått upp pulsen och vid inspelningen av kortfilmen *Malcolm* så agerade hon scripta helt på egen hand. *Malcolm* regisserades av Baker Karim, en regissör som Maggis verkligen gillar.

– Han är både inspirerande, rolig och duktig.

Filmen vann senare pris på Göteborgs filmfestival som årets kortfilm och fick publikpriset. Samarbetet mellan Baker och Maggis fortsatte.

– Han tyckte att jag var så bra, att han ville ha med mig i nästa film.

Till sommaren var det dags för hennes egentliga första jobb. Hitintills hade det rört sig om att praktisera, nu var det på allvar. Innan hon gjorde Bakers långfilm, så blev det två andra produktioner, och inte vilka som helst. Åter bar det iväg till SVT. Denna gången var det julkalendern som gällde. Fast det är kanske mångmiljon filmen med Joaquin Phoenix (*Gladiator*, *8mm*) och Claire Danes (*Romeo & Julia*) i huvudrollerna, som slår högst.

Filmen heter *Its all about love* och regisserades av Thomas Winterberg (*Festen*). En riktig snygging, enligt Magdalena. Nu var det dock inte som scripta utan som runner hon jobbade.

– Fast det gör man bara en eller två gånger, mest för att prova på, tillägger hon, det är utvecklande på ett helt annat sätt.

Inspelningen var betydligt tuffare och hårdare än de tidigare. Längre dagar och fullt upp hela tiden. Men Maggis är inte den som klagar, utan hon tar lärdom av allt som finns att ta lärdom av. Bara att det var ett riktigt jobb gjorde det hela mycket roligare.

– Som praktikant är det lätt att inte känna sig behövd, säger hon och ser lite orolig ut, som att hon sagt något dumt. Nu var hon behövd i allra högsta grad. Fick köra skådespelare, teamedlemmar och hämta saker.

När samtalet glider in på skådespelarna rynkar hon lite på näsan.

Hon gillar inte riktigt att så fort det är amerikanska skådespelare med, så centreras så mycket kring dem.

– De ska daltas med som bebisar, säger hon bitskt, i Sverige är skådespelarna mer ett med teamet. De utländska skådespelarna får inte ens tilltalas hur som helst.

Fast en av dem fattade hon riktigt mycket tyckte för, nämligen den brittiska skådespelaren Allan Armstrong (*Mumien II*, *Sleepy Hollow*). Han bjöd på sig själv, och det är något som Mag-

dalena sätter stort värde. Antagligen för att det är sådan hon är själv, tänker jag medan hon tar ett bloss på sin cigarett. Thomas Winterberg var tydligen lika dan.

– Honom vill jag gifta mig med, säger hon och skrattar hjärtligt.

Hon hävdar att det är en av världens mest underbara människor. Ödmjuk, hjärtlig och osjälvisk, och så då jävligt snygg. Om stjärnorna säger hon inte så mycket. Joaquin Phoenix var trevlig, men hon fick inte någon större kontakt med någon av dem. Den hon lärde känna bäst i teamet var scriptan Linda, som hon senare skulle jobba med i *Dogville*.

Och så då till Baker Karims film. Här fick hon jobba som scripta för första gången. Inspelningarna förlades till de mest intressanta platser. Roskildefestivalen, Helsingfors, Köpenhamn, London,

MAGDALENA GLÄNSER I VÄRSOLEN

Paris, Barcelona, Leon, Amsterdam och Love parade i Berlin.
– Det är det roligaste jag gjort i hela mitt liv, säger hon och myser.

Dock är filmen inte klar än, men arbetsnamnet på den är *De odödliga*. Inspelningen tog slut, och hösten gjorde intrång, och Magdalena placerades en sista termin vid skolbänken. I filmen *Bäst i Sverige*, träffade hon scriptan som skulle bli hennes mentor.

– Annika Appelin är en av Sveriges bästa, säger hon och kan inte hålla nog med berömmelse över henne.

De funkade otroligt bra ihop, och Magdalena kände att det var hon som fick isen att brytas för henne som scripta. Allt föll på plats och hon började få total koll på allt som en scripta ska kunna, som en prick över i:et. Dessutom var det roligt att jobba med Ulf Malmros, som imponerade mycket på Maggis.

– Han har alla klipp i huvudet. Ulf vet precis vad han vill ha. Inget vel. Otroligt fokuserad.

Annika Appelin och Magdalena fortsatte att jobba ihop på *Lejontämjaren*, en barnfilm. Så steget till nästa produktion var enormt.

Som de flesta vet, så spelades Lars Von Triers *Dogville* in i Trollhättan. Från att för några år sedan varit en total novis inom film, var Magdalena plötsligt med i en av de största produktionerna som någonsin spelats in i Norden. En film med storstjärnor som Nicole Kidman, Stellan Skarsgård, Chloë Sevigny (*American Psycho*, *Boys dont cry*), James Caan (*Gudfadern*, *Dick Tracy*), och Laruen Bacall (*Written on the Wind*, *the Big sleep*). Fast Magdalena står stadigt på marken.

– De är vanliga människor, säger hon och visar återigen att hon inte gillar att all uppmärksamhet riktas mot dem.

Maggis började den här produktionen som runner, men eftersom som scriptan var den samma som i *Its all about Love*, så blev hon snart assisterande scripta. Bara att få vara med i en sådan stor produktion är något av en dröm för många, men Maggis rycker mest på axlarna. Hon ska ännu längre. Linda, som var scripta, vill ha med henne till Danmark. Något Magdalena inte har något emot.
– Jag älskar danskar, säger hon och ler, de är proffsionella, prestigelösa och avslappnade.

Lars Von Trier himself, fick Maggis inte speciellt mycket kontakt med.

– Men hans fru var trevlig, tillägger hon.

Arbetet med *Dogville*, skiljer sig en hel del från vanliga svenska produktioner. Organisationen är mycket större och det var mycket fler människor som jobbade. I stort sett fanns det en person för allt man kan tänka sig göra, från att sätta på kaffet till att putsa Nicoles skor. För övrigt så är det ett intressant manus, men mer än så får inte Magdalena säga.

– Det känns som att jag träffat rätt, säger hon i ett försök att avrunda intervjun.

Hon känner att hon är ämnad för det här yrket, och att hon känner stor trygghet i sina arbetskamrater och handledare. I Trollhättan är det alltid någon produktion på gång, så jobben lär ju inte försvinna heller. Om de gör det, så tvekar inte Magdalena en sekund på att flytta. Hon är en liten bit på väg, på en motorled som är både lång och snårig. Hon har gett sig fan på att komma fram.

B-FOTO: Chefsfotografens assistent som ansvarar för kamerans tekniska skötsel, byter objektiv, laddar film i kameran och följer skärpan under tagning.

INSPELNINGSLEDARE: Person som ansvarar för ledningen av arbetet på inspelningsplatsen, samordnar de olika yrkesfunktionernas arbete inför tagning i samarbete med regiassistenten, ordnar transporter, måltider mm.

LUMINISCENS: Utsändande av ljus av andra orsaker än hög temperatur i elektroniska, kemiska eller biologiska system. Vanliga

ljuskällor med luminiscens är lysrör och lys dioder.

MASKÖR: Person i teamet som ansvarar för utformning av skådespelarnas sminkning samt tillverkning och anpassning av peruker, skägg etc

REGIASSISTENT: Person som assisterar regissören med diverse praktiska sysslor.

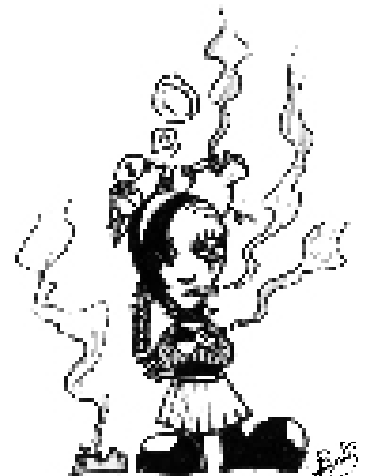
REKVISITÖR: Den person som anskaffar, köper eller hyr alla detaljer som utgör filmens rekvisita. Övertygelsen att ingenting är omöjligt är förut-

sättningarna för varje rekvisitörs arbete.

RUNNER: Assistent (vanligen till inspelningsledaren) som utför enklare ärenden eller arbetsuppgifter i teamet.

SCRIPTA: Person som ansvarar för kontinuiteten mellan de olika scenerna, så att den färdigklippta filmen upplevs som sammanhängande.

SMINKÖR: Person i teamet som utför den dagliga sminkningen av skådespelarna.

Krock #1 2002 sidan 5

Krock's diktsida

Skicka in egna dikter till krock@home.se. Skriv "dikt" i ämneskolumnen, glöm inte att ange namn.

det vita arkivet

skyddsänglarna kan inte flyga

det vita arkivet saknar mitt namn
de rådgivande har försummat mig
romaner skrivs om de andra
till vacker musik av Mikael
men...

de vita vingbärarna har slutat flyga

Anders Lönnqvist

tandläkare

jag är en levande död
på besök hos tandläkaren
klockan är redan elva
men jag är kvar där än
han borrar utan rast
jag tror han tänker borra en
timme till

Anders Lönnqvist

Delad i två

Att vi kan klyva solen
med ett enkelt ögonkast
är allting
vi någonsin
orkat lära oss
om varandra

Johan Lindblom

Fågelsång

tyst. innan jag försvinner hem
samma vägar, samma utsikt, samma fåglar
som sitter och sjunger vid sidan om

nu. innan jag försvinner iväg
du vet att vi ska någon annanstans
genom regndropparna, kyla ner dem
till is igen. vi har lärt oss det

så om vi fortsätter samma väg
samma traditioner, samma skämt
som gör oss lika du och jag
om vi tror på samma saker
lyssnar på samma sånger
och finner lycka i det
blir vi nog unika snart

Conny Andersson

finns det stjärnor?

flickorna leker i solen
i kanten av den torra gatan
lugna, skrattar ibland
till och med när jag går förbi

sen kommer de för sent in i en vinterstorm
där kylan gör sönder deras röda jackor
de ler inte längre, och har börjat
titta på mig med onda ögon

en utav flickorna stannar mig plötsligt
och frågar; "conny, finns det stjärnor?"
jag står still, tittar upp. men däruppe
är det bara silvergrått
och fåglarna skrattar åt oss
som stannat kvar här hemma

flickan frågar mig igen
men jag har inga ord
vintern har förstört min röst
så jag går bara iväg från dem
flickorna leker vidare i snön...

Conny Andersson

Krock #1 2002 sidan 7

Scen 1.

I ett rum med gröna medaljongtapeter och utsikt över fruktträden.

En gammal man sitter försjunken i tankar.

Det knackar på dörren.

En flicka kommer in.

Flickan: - Kvällsmaten står på bordet.

Gammal man: - Vill du ha lite choklad?

Flickan: [artigt] - Ja tack.

Flickan går in i rummet och sätter sig på sängen.

Den gamle mannen plockar fram en noblesskartong.

Pipröken hänger tungt i rummet. Den gamle mannen tar fram en (gulnad) GT och visar en artikel.

Artikeln lyder:

”Gammal man tvångsomhändertagen. Tolv katter lämnade åt sitt öde”

Flickan tycker synd om katterna.

De går ner, där flickans familj sitter samlad vid köksbordet.

Scen 2.

I ett stort kök med ljusgröna väggar.

En familj sitter och äter.

Flickan går på toaletten men kommer tillbaka.

Flickan: - Det är stopp i toaletten.

Fadern går in på toaletten och kommer tillbaka.

Fadern: [Konstaterande]

- Nu har Losell spolat ner pengar och ficklampa igen.

Scen 3.

Ute på gårdsplanen, där en flicka cyklar omkring.

En sköterska kommer på besök.

Flickan: [Uppspelt] - Jag har lärt mig cykla, vill du se?

Sköterskan: [Glatt] - Ja, gärna.

Flickan cyklar och cyklar, men glömmer att svänga
och kör rakt ner i diket.

Flickan ligger kvar och trycker tills sköterskan åkt vidare.

Av Maria Magnusson, född och uppvuxen på en bondgård i Östbjörke, Norra Björke utanför Trollhättan. Är bosatt i Göteborg sedan 1985 och studerade på Högskolan för Fotografi och Film mellan åren 1994-99. Hon ställer ut i konsthallens sommargalleri Pumphuset i Hjulqvarnelund den 20 juli till 4 augusti.

POESI FÖR ALLA

Från att för 15 år sedan varit något fisförnämt finkulturellt, har nu poesin blivit Rock'n roll. Den har blivit mer populistisk och plötsligt är det inte längre tontigt att vara poet. Plötsligt bildades Dekadans.

Text och Bild | Fredrik Fornänger

Dekadans är en poesiförening för alla. Sedan starten september 2001, har föreningen varje månad möten dit alla som är intresserade får komma. Det ovanliga sättet som Dekadans bedriver sin verksamhet på, lockar många. Mötena börjar helt enkel med en öl i kafé klockan 7 i teater Harlequins lokaler på Strandgatan. En timma senare är det dags för det första framträdandet. "Dagens poet" presenterar då sitt alster som kan vara allt från sånger, d i k t e r e l l e r

Vem som helst kan ställa sig på scenen och läsa vad som helst av vem som helst.

någon annan form av uppträdande. När han sedan är klar tas en paus, och sedan är det dags för "publiken". Det vill säga att vem som helst kan ställa sig på scenen och läsa vad som helst av vem som helst. Ingen prestige, inga förväntningar, bara nyfikenhet. Alla är respekterade och ingen ses som bättre än någon annan. Detta är med andra ord en förening för alla poesiintresserade.

Sättet som detta genomförs på är ovanligt. Det mest vanliga i poesisammanhang är att små, slutna grupper träffas för att skriva

tillsammans, eller att en enda, utvald poet läser sina alster. Dekadans vill ge poesin till folket.

Idén föddes av Jerker Sagfors, som numera är ordförande, och av vice ordföranden Anders Lönnqvist. De ringde sina kompisar och sa "nu träffas vi varje månad och läser poesi och alla som vill komma är välkomna". Vid första informationsmötet kom ca 15 personer, för att vid första "riktiga" träffen öka till hela 30 stycken. Föreningen gladdes och med endast 40:- per person per kväll ökade antalet medlemmar snabbt. Vid den så kallade "fria scenen" som avslutar varje möte, är det varje kväll upp till 6-7 personer som vågar sig upp för att läsa något. Allt från en sjutton-årig gymnast som vill läsa en egen dikt, till en 74 årig man som vill sjunga en gammal sång, har stått där. Reaktionerna har bara varit positiva och Dekadans växer för varje möte. Om man vill kan man även köpa ett årskort för 150:- vilket många har börjat att göra.

Anders Lönnqvist är noga med att poängtera att det är besökarna och medlemmarna som är det viktiga. Att de är delaktiga och välkomna att dela med sig av sina tankar. Nu går profiler som Peter Birro, Bob Hansson och Thåström i täten för den nya generationens poeter.

ANDERS NORD PÅ FRIA SCENEN

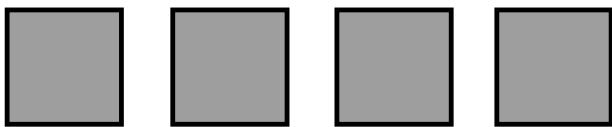
ANDERS LÖNNQVIST OCH JERKER SAGFORS

JOHAN LINDBLOM

- TILL ALLA

Ambitionen för Dekadans är till att börja med att gå runt, kunna driva det lilla caféet under träffarna, och framförallt ge poesi till alla som vill. Till en början trodde både Anders och Jerker att föreningen endast skulle bli en liten "smalförening", men intresset blev enormt. Nu siktar de på att bli störst i Sverige. Redan nu så kommer det folk från Lysekil, Göteborg och Uddevalla för att vara med.

Dekadans lever också på kulturvågen, och det är ingen slump att en poesiförening blev till just i trestadsområdet. Intresset för kultur är enormt. Förutom Film i Väst, så finns i Trollhättan även Sveriges största filmstudio och musikföreningarna har många medlemmar. Det var på sin plats med en förening som gav plats åt poesis. Samma sak säger de om fenomenet festival. Det finns i Trollhättan både musik och filmfestivaler. Nu är det dags för en årlig poesifestival för besökare från hela Sverige. Den första kommer att hållas den 27 April i kulturbaren. Kända poeter kommer att framträda och hela kvällen avslutas med underground popparna Cirkus Miramar.

Framtiden ser enbart ljus ut just nu, och för den som vill veta mer kan man nå Dekadans hemsida på <http://www.dekadans.nu>. ○

Intresserad? besök Dekadans på:
<http://www.dekadans.nu>

SEX FRÅGOR TILL JOHAN LINDBLÖM, POET OCH MEDLEM I DEKADANS

1. Varför du blev medlem i Dekadans.

Framförallt för att jag är intresserad av lyrik. Det verkade som ett lämpligt forum just därför.

2. Vad tycker du om föreningen? Styrkor/svagheter.

Hittills har sammankomsterna varit lysande. Bra uppträdanden, många som utnyttjar friscen tillfället samt en bra stämning i caféet/baren. Styrkan med föreningen är att man till ett billigt pris får en stark upplevelse dessutom ges möjligheten att uttrycka sig själv om man vill, eller kan utnyttja möjligheten att bara vara åhörare om man hellre vill det. För tillfället kan jag inte se några större svagheter, lokalen etc är väldigt bra samtidigt som föreningen etablerar sig allt tydligare i kulturlivet.

3. Vad tror du om föreningens framtid?

Bra. Möjligheten att utveckla verksamheten finns ju om man vill det. Poesifestivalen den 27 april i Kulturbaren tycker jag är ett stort steg i rätt riktning. Sedan så planeras även en Dekadansfest i Pumphuset i slutet av sommaren.

4. Fyller föreningen någon funktion i Trollhättans kulturliv, i så fall varför?

Tveklöst. Kan inte påminna mig om att just poesi eller lyrik har haft något större utrymme i den här staden tidigare. Lunchlyriken finns ju men är på en knepig tid för många. Annars är det väl bara de uppläsningar/utställningarna jag själv och Henrik Jonsson anordnat varje sommar i Pumphuset under sex års tid. Uppenbarligen är människor intresserade av poesi och varför skulle inte det räcka för att fylla någon form av funktion.

5. Varför skriver du själv poesi?

På grund av att det finns vissa känslor som hos mig uteslutande kan uttryckas genom poesi. Det är alltså ett sätt för mig att få utlopp för vissa skeenden i mitt liv. Därför är lyriken livsnödvändig för mig. Dessutom tror jag det är viktigt att då och då reflektera över sin egen situation i tillvaron. Att skriva poesi är ett sätt att göra det på, som en meditation över livsvillkoren. Helt enkelt.

6. Varför behövs poesi?

Se fråga 5. Men förutom det så har lyrik även en underhållande funktion, precis som musik eller måleri. Och precis som med all konst så kan poesi förändra liv. Den förändrade mig.

Ständigt på spaning efter klassiker

Text | Jan Lunqvist

Bild | vänster Ylva Jonsson
höger Gustav Södergren

Därför köper vi in sådant som annars aldrig kommer till Trollhättan utom till filmstudion. Syftet med att ha film på bibliotek är att göra alternativ film tillgänglig för alla.

Det lilla köpcentrat på Kronogårdstorg ger stadsdelen liv. Vivobutiken, spelkiosken, risören, restaurangen, posten och pizzerian kompletteras av ett stadsdelsbibliotek. Genom stora fönster kan man se in hur folk sitter ned en stund för att läsa tidningar. På förmiddagen dominerar de vuxna och äldre kronogårdsborna, på eftermiddagen ar ungdomar och barn över.

entrén står ett bokskåp i glas som sammanfattar nästan hela biblioteket. Där står ett tiotal filmer av Woody Allen tillsammans med en bok om den amerikanske regissören och två cd-skivor med stå-upp-komedi och musik ur hans filmer. Böcker, filmer och cd-skivor, tre självklara inslag i ett folkbibliotek idag.

Men så har det inte alltid varit och videofilmerna kom in på mycket speciella villkor. - Vi var först ut av Trollhättans bibliotek med videoutlåning och det ställdes särskilda krav från politikernas sida, minns Sture Aronsson. Han är chef för Kronogårdsbiblioteket och har naturligtvis själv ett stort filmintresse.

- Jag fick 100 000 kronor för att köpa in ett grundbestånd men de fortsatta filmintöpen fick inte gå ut över bokinköpen. Än idag har filmen ett eget konto, säger han.

Den allra första tiden lyckades Sture köpa film direkt från en svensk distributör. Ett halvår höll den relationen.

- Men jag hann köpa många bra filmer som var på väg ut från videouthyrarnas hyllor och mycket gammal film också, säger Sture som kom över *Den sista färden* och *Gudfadern* bland annat.

Stället blev det nu Bibliotekstjänst som tog över. Därifrån får biblioteken beställa mest av sina bokinköp och alltså även filmerna. Men Sture är inte helt nöjd med vad han får den vägen.

- Det är fortfarande svårt att få tag i gamla filmer. Ofta finns det ingen som har venska rättigheter ens en gång. Och då jagar inte Bibliotekstjänst så hårt som man kan önska, säger han.

Länge tvingades biblioteken dessutom vara utan sådan kvalitetsfilm som filmerna efter Astrid Lindgrens böcker. Filmbolaget SF höll emot och släppte bara några titlar. Men för två år sedan lossnade det och bolaget släppte på sina restriktioner.

Helt hänvisad till utbudet från Bibliotekstjänst är man nu inte. Den lilla biblioteksfilialen på Kronogården i Trollhättan kan också köpa direkt från distributörer som Filminstitutet och Filmcentrum. Det betyder att det går att få tag i lite udda filmer. Vilket inte alls behöver betyda att de är särskilt smala, bara att de inte nått den breda publiken.

– Syftet med att ha film på bibliotek är att göra alternativ film tillgänglig för alla. Därför köper vi in sådant som annars aldrig kommer till Trollhättan utom till filmstudion. Men vi har ju de stora dragplåstren också. Kassasuccéerna kommer allt snabbare på video och då köper vi in dem. Men det ska vara bra film, säger Sture.

Att film är viktig på hans bibliotek märks också när man kliver in. Det första som möter är ett nästan alltid bemannat schackbord med en tavla ovanför. Den visar en ung kvinna och läser. Alldeles intill kommer första filmhyllan. Där trängs klassiker av bröderna Marx och spanjoren Buñuel med storfilmen *Gladiatorerna* och Kustericas *Svart katt, vit katt*. Just en sådan film som aldrig når biografen i Trollhättan. På de sprängfyllda filmhyllorna längre in trängs *Jägarna* och *Notting Hill* med kinesiska filmer, turkiska *Yol* och ett bildlöst fodral

med titeln *Mirad - en bosnisk pojke* en film om ett barn mitt i kriget.

Det finns många språk bland kronogårdsborna och intresset för indisk film är stort. Biblioteket har en indisk filmtidning som ges ut i London och några titlar av indiska regissörer finns också. De är västan-

passade och har visats på internationella filmfestivaler.

– Jag skulle gärna köpa fler riktigt indiska filmer men det är svårt med rättigheterna, säger Sture. Det riktiga Bollywoods filmer dessutom har ett bildspråk som inte liknar det vi är vana vid.

Det finns många språk bland kronogårdsborna och intresset för indisk film är stort.

Där kan man stanna upp mitt i en scen och sjunga. Och där europeiska regissörer visar sexscener med människor använder de indiska ett symbolspråk med bilder som är minst lika talande, om man är invigd. Iransk film är också allt mer tillgänglig i väst men i övrigt lyser titlarna från tredje världen med sin frånvaro. Det som saknas i hyllorna är de såpaliknande dramakomedier. De kan man se nog av på de olika tv-kanalerna, resonerar Sture. Han tycker att det är tråkigt att barnfilmerna är få.

– Det mesta som bjuds ut i den vägen är tecknade filmer i stil med det som visas i vissa tv-kanalers morgonprogram. Bra barnfilm är sällsynt. Jag tror de flesta regissörer som gör en eller två barnfilmer sedan känner att de vill gå vidare till målet att göra film för vuxna, säger han men han spanar ständigt efter nya inköpskanaler och det gäller även barnfilmer.

I Trollhättan finns det filmer att låna på alla biblioteken. Utbudet är lite olika men det kostar att hyra. Till skillnad från biblioteket i till exempel Vänersborg där filmån är gratis som boklån.

– Det var ett krav när vi startade att vi skulle ta ut en avgift. Det var i början av 90-talet och ekonomin var mycket dålig för kommunerna, säger Sture. Dessutom ville man inte att vi skulle bli

konkurrenter till de videobutiker som då fortfarande fanns i närheten.

– De pengar vi får in på filmhyran är också den summa vi kan köpa ny film för. Filmen belastar fortfarande inte bokinköpen, konstaterar han.

Några enstaka titlar i hyllan finns på det nya dvd-formatet, men någon riktig rusch från låntagarna är det inte när det gäller dvd. De flesta har fortfarande VHS-spelare hemma. För biblioteken kommer dvd att betyda mycket mindre krav på utrymme så på sikt är det välkommet.

Ett folkbibliotek utan film är en omöjlighet idag, tycker Sture. Film hör hemma på bibliotek likaväl som böcker, cd-skivor och datorer för skrivande och internet.

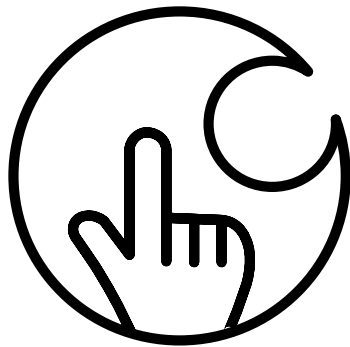
– Jag är ju aktiv i filmstudion och gillar film och som bibliotekarie vill jag att folk ska upptäcka en bra film på samma sätt som jag vill erbjuda möjligheten att läsa en bra bok. Det finns ju så mycket mer att upptäcka än det som visas på TV, säger han. ○

"VI FÖDS SOM ORIGINAL. HUR KOMMER DET SIG ATT VI DÖR SOM KOPIOR? "

EDWARD YOUNG (1683 - 1765)

INNOVATUM
KUNSKAPENS HUS

**Innovatum Kunskapens Hus är Design-Media-Teknik-Kreativitet. Vad är Du?
Kom och hälsa på oss om något av det ovanstående intresserar Dig.**

Åkersjövagen 10 - Tel. 0520 /48 84 80 - www.innovatum.se

så Fort som möjligt

Text | Conny Andersson

Hade livet varit en fantasybok hade jag varit en av äventyrarna som gav sig ut på sitt livs resa genom hela den fantastiskt sprudlande världen. I en collagefilm hade jag varit pojken som vinkar farväl till sina föräldrar och ger sig av till en okänd stad och träffar nya och annorlunda människor.

Allting ska ske så fort som möjligt, med oherört snabbt tempo och de delarna som inte är väsentliga eller driver berättelsen framåt kan man klippa bort.

Jag vill driva berättelsen framåt, inte ha de där långsamma timmarna. Sitta i gräset på festivalen i den fantastiska sommarens mamattan, leka rebell och bada i fontänen. Vill göra allt som är fantastiskt och roligt, helst jämt.

Därför blir jag berörd av filmer som Almost Famous och Forest Gump. I Almost Famous kastas den strikt uppfostrade William in i en karusell helt olik den värld han själv växt upp i för att följa med bandet Stillwater på en turné. Ibland undrar jag om det inte är i dessa situationer som vi verkligen lär känna oss själva. Då vi ställs inför val och dramatik i vardagen som är abstrakt för oss och inte har den trygga vardagen att luta oss tillbaka till.

Kanske är det också därför vissa människor gör film, musik, resor, konst eller sport till sin livsstil. Det finns personer

som följer sitt favoritlag för att stödja dem i matcher, de som följer ett band för att se många spelningar som möjligt. De blir fanatiska, eller en groupie i folks ögon. Förhoppningsvis går det att strunta i de olika fack man blir placerad i och fortsätter med det som är kul.

Det finns en viss gräns, när det största fritidsintresset övergår till yrke, som jag tror jag själv kommit över. Plötsligt blir man medveten om alla yrkets brister, ungefär som i ett förhållande. Men jag har lärt mig älska även bristerna och kan arbeta vidare ändå, bara för att jag tycker om det så mycket. Inom kanske främst olika former av kultur blir då plötsligt ens yrke en sorts livsstil. Försök själv föreställa dig en författare, filmregissör eller poet. Personer som gör någonting de älskar till någonting mer än bara en hobby. Ett stort steg och jag respekterar människor som klarar av att ta det.

Eldsjälar behövs. Man behöver inte rädda världen. Det räcker kanske med att beröra några hundra, eller några tusen. Ställa sig på scenen i det svaga ljuset, läsa en dikt och beröra de som sitter i publiken. Det finns människor som väntar hela sitt liv på den stunden.

Men denna livsstilen passar givetvis inte alla. Vakna upp i en ny stad varje dag på en årsång turné, sitta och skriva i ensamheten, jobba tillsammans trettio personer i ett flimteam. Det krävs nog lite spe-

ciella människor att göra något sådant, likaså krävs det speciella människor att inte göra det. På ett plan möts vi ju förr eller senare.

Men jag blir riktigt förbannad när jag har kämpat i veckor med en film och sedan får höra orden skaffa ett riktigt jobb, sedan går de och köper en biljett till en film. Det finns de som tror att kultur bara ploppar fram, att det inte finns någon själ, tanke eller ens en människa bakom det. Som om det är fabriksproducerat, precis som det mesta annat.

För mig är det mesta ett konstverk, skapat av någon som vikt mycket tid åt det. Jag vill se bakom fasaden även om det sällan lyckas. Jag kanske inte riktigt förstår. Alla förstår ju inte film på samma sätt som jag gör.

Allt behöver inte falla i smaken och det går att älska samma saker av helt olika anledningar. Man kan tycka om Astrid Lindgrens böcker därför att man uppfattar dem som anarkistiska, eller för den underhållning man ser i dem. Kvalitetsfilm kan avfärdas som långtråkigt tjafs eller älskas för att sitt innehåll.

Jag vill vakna upp i en turnébuss, åkandes på gator jag aldrig sett tillsammans med människor jag nyss lärde känna. Tillbringa mitt liv i regissörstolen, göra framtidens filmer. ○

en bok är en bok är en bok är en bok är en bok

Text | David Karlsson

Det första arbete jag hade var bokuppsättare. Fjorton år gammal satte jag varje tisdagkväll upp böcker på hyllorna på barn- och ungdomsavdelningen på Trollhättans stadsbibliotek. Ungdomsavdelningen låg för sig, inhyst i en barack vid Kungsgatan ett par kvarter från torget. Medan Nationalteaterns Livet är en fest spelades i skivlyssningshörnan sorterade jag de återlämnade böckerna på en vagn som jag sedan drog runt längs hyllorna. Det jag minns tydligast är ryggarna på Wahlströms ungdomsböcker. Röda för flickböcker och gröna för pojkböcker. Jag sorterade i bokstavsordning: Ahlrud, Blyton, Crompton...

Så småningom avancerade jag och fick övergå till huvudbiblioteket, till vuxenavdelningen. På lördagsmorgnarna hämtade jag inkomna tidningar och tidskrifter på posten. De skulle sorteras och läggas ut innan biblioteket öppnade för dagen. Le Monde, Times, Norrländska Socialdemokraten – jag sorterade medan fingrarna blev allt svartare av trycksvärta. Den stora världen hade samlats där i postboxen, och det var min uppgift att se till att trollhätteborna fick del av den. Det gällde att sno sig på för klockan nio stod gubbarna utanför glasörren och väntade på att bli insläppta. Industrierna i Trollhättan drog på den tiden till sig arbetskraft från många håll; Helsinki Sanomat var eftertraktad, men också Norra Wermlandstidningen och tidningar med alfabet jag inte kunde läsa, men som jag gissade var turkiska.

I skolan fick vi veta att man kunde gå in på vilket kommunalt bibliotek som helst i landet och beställa vilken bok som helst i hela världen. Biblioteket hade resurser att via en för mig överblickbar kedja av kontakter skaffa fram den kostnadsfritt åt lånta-

garen. Jag prövade aldrig på allvar hållbarheten i detta löfte, men var mycket stolt över att arbeta på en institution som kunde lova något sådant.

Den franske filosofen Michel Foucault skriver på ett ställe om en passage hos Jorge Luis Borges. Denne citerar »en viss kinesisk encyklopedi» där man uppdelar djuren i

- a. sådana som tillhör kejsaren
- b. de som är balsamerade
- c. de tama
- d. spädgrisar
- e. irener
- f. sagodjur
- g. bortsprungna hundar
- h. sådana som är uppräknade i denna klassificering
- i. ursinniga
- j. otaliga
- k. tecknade med en mycket fin kamelhårspensel
- l. etcetera
- m. sådana som just har slagit sönder vattenkannan
- n. sådana som på långt håll ser ut som flugor

En del av charmen med bokuppsättandet var själva sorterandet. Jag lärde mig efterhand klassifikationssystemet – Hc för svensk skönlitteratur, Hce för utländsk, K för historia osv – och insåg lika snart det godtyckliga i det. Ändå utförde jag mitt arbete med stor noggrannhet och bringade reda i de osorterade mängder böcker som flöt in. Just mötet med böckerna i osorterad form satte

fantasin i rörelse och jag stötte på många spännande volymer jag annars aldrig upptäckt. Hade jag kånkat hem Izaak Waltons »The Compleat Angler» om jag inte hittat den på sorteringsvagnen?

Ett bibliotek är enligt uppslagsboken »en på visst sätt ordnad samling av böcker, tidskrifter, handskrifter eller andra dokument som i allmänhet förvaras i för ändamålet anpassade lokaler och sköts av speciell personal; termen används även om själva lokalen». Det äldsta biblioteket som historikerna känner till fanns i staden

bukt med boken. Det är få föremål det är så socialt acceptabelt att stjåla som böcker. Jag har en god vän som har mycket svårt att släppa ifrån sig en bok han väl fått i sina händer. Följaktligen kan han inte heller förmå sig till att återlämna de biblioteksböcker han lånat; en gång gick det så långt att biblioteket sände en bokbuss hem till honom för att återbörda skatterna till allmänheten. Från säker källa har jag också historien om mannen som från folkbibliotek i södra Sverige lyckades smussla ut inte mindre än två uppsättningar av Encyclopedia Britannica. När bibliotekarierna den

Att stjåla böcker från offentliga bibliotek är självfallet förkastligt. Det finns ju boklådor.

Ebla i nuvarande norra Syrien. Ebla var huvudstad i en statsbildning som tycks ha dominerat främre Orienten några århundraden kring 2 000 f Kr. Biblioteket bestod av lertavlor med ekonomiska, administrativa men också litterära texter. Åtskilliga ordböcker, läroböcker och tvåspråkiga lexikon har återfunnits blans skärvorna. Tavlorna stod systematiskt ordnade på hyllor. I sin lilla men faktaspäckade bibliotekshistorik Kunskapens träd skriver Harry Järv: »Både utformningen av det praktiska biblioteksarbetet och fullständighetsambitionen är främreorienteliska element i den europeiska bibliotekstraditionen, liksom det statliga huvudmannskapet». Bokuppsättaryrket tycks alltså ha åtminstone fyratusenåriga rötter.

I det berömda första kapitlet av Kapitalet skriver Marx om varors värde och den fetischkaraktär dessa antar i en kapitalistisk ekonomi. Walter Benjamin har senare analyserat vad som händer med konstverk i en tid när det är möjligt att reproducera dem i massupplaga: När konstverket rycks loss ur sitt ursprungliga sammanhang förlorar det sin unika karaktär och den aura som tidigare omgett det upplöses.

En bok är både en vara och ett massreproducerat konstverk. Ändå förmår boken på ett märkligt sätt dra sig undan de processer Marx och Benjamin beskriver. Visst är boken offer för såväl den ekonomiska logiken som för aurans förfall, men oftare än många andra föremål lyckas den nästla sig ur detta järnhårda dubbelgrepp.

Så tycks till exempel inte den allsmåttiga äganderätten riktigt få

gången kom på hembesök hade de bara en fråga: »Vi bryr oss inte om böckerna. Men berätta för oss: Hur bar du dig åt?»

Att stjåla böcker från offentliga bibliotek är självfallet förkastligt. Det finns ju boklådor. En mild variant av bokhandelsstöld är att märka om böckerna – »folklig prissättning» kallades det i Lund när jag läste där. Det är en hantering som dock avsevärt försvarats sedan streckkoderna infördes. Återstår alltså det enklaste: Man får stjåla från sina vänner. Den risk man då löper är att vännerna i sin tur lånar ur ens eget bibliotek och att alltsammans rinner ut i ett föga uppbyggligt nollsummespel.

Mina vänner har alltid beskyllt mig för att vara bokfetischist. Jag värjer mig lamt och intalar mig själv att jag håller på att frigöra mig från denna böjelse. En viktig roll i denna frigörelse har vår son spelat. Boksamlaren i mig har inte riktat hämtat sig sedan den dag då han, sex månader gammal och naken på mattan framför bokhyllan, sände en välriktad stråle mot min i Tyskland införskaffade pocketutgåva av Immanuel Kants samlade verk. Nu springer han runt och rumsterar om i hyllorna med samma oförställda glädje som han sliter sönder skyddsomslag och smular sönder istoppade gulnade recensioner. I varje bibliotek, hur litet det än är, uppstår det en spontan ordning, oväntade möten kommer till stånd på hyllorna. Ulf Lundell hukar lite i Ivar Los sällskap, García Márquez och Harry Martinsson borde ha en del att tala om, Kundera sträcker lite förnämt på sig bredvid Agnes von Krusenstierna men verkar inte direkt vantrivas. Nu rubbas denna ordning av en annan som bara den fantasilöse kan kalla oordning.

En av landets stora bokfetischister, Jan Myrdal, har en del intressant att säga om hur man ordnar ett bibliotek: »Överallt där jag bodde satte jag upp bokhyllor och samlade ihop mina böcker. Men inte förrän jag flyttade ut till ett torp, Tingsviken i Bro utanför Stockholm, blev mina böcker till ett bibliotek. Jag hade då sexton meter och när de väl ordnats systematiskt upptäckte jag att ett bibliotek ordnat i enlighet med mina egna associationsbanor därmed tog språnget från boksamling till materiellt minne. ... Om jag ställs inför ett problem behöver jag egentligen bara blunda, se bibliotekets relevanta avdelning framför mig, fara med ögonen över hyllor och titlar och finna de volymer som kan ge mig en ledtråd.» Myrdal går inte med på att han skulle vara besatt av att äga böcker: »Icke ägandet, utan systemet, den organiserade helheten, är det väsentliga». Fan trot. Jag tror det ligger en större sanning i en av Walter Benjamins iakttagelser, formulerad i en liten uppsats från 1931 om boksamlandets vedermödor: »för boksamlaren består böckernas sanna frihet i att stå någonstans i hans hyllor».

Ändå besitter boken en stark motståndskraft mot att reduceras till en vara. En fördel med den snabba cirkulationen på den svenska bokmarknaden – några säsonger och en bokrea, sedan är en titels kommersiella karriär ofta slut – är att böckerna snart lämnar den. De träder då in i ett annat kretslopp där tempot är lugnare och värderingskriterierna andra. Det av förlaget angivna bytesvärdet, prislappen, häftar bara en kort tid vid boken. Därefter måste den klara sig på egna ben. De offentliga biblioteken spelar en väsentlig roll i denna det skrivna ordets avkommersialiseringsprocess. Vem väljer väl att låna hem en viss bok framför en annan på grund av det inköpspriset en gång betingade?

Lika litet kan man beskriva bokbranschens utveckling som en entydig förlust av aura. Visst säljs många böcker idag som stapelvara, men de enskilda exemplarens liv utgör inget exempel på »aurans förfall». Tvärtom. Ju längre en bok lever och åldras, desto mer anrikas den. Tidigare ägare och läsare sätter spår i den. Marginalanteckningar, understrykningar, nötta hörn. Kanske anteckningar om inköpsplats och -datum, kanske ett Ex Libris eller de forna ägarnas namnteckningar. Tidigare hade de flesta biblioteksböcker en lapp längst bak där återlämningsdatum stämpades.

Då var det möjligt att följa det enskilda exemplarets vandringar mellan bibliotekets hyllor och läsarnas hem. Sjävfallet har en sådan bok ett större värde än en som kommer ung och oerfaren direkt från tryckpressen.

Det finns en barbarisk sed som breder ut sig på svenska bibliotek. Den går under eufemismen »gallring» – ett ord som leder tanken till vårdande, till odling och kultur. I själva verket handlar det om utrensningar. Böcker som inte lånats ut under de senaste åren, eller som blivit »för gamla», kastas ut. Ibland döljs tilltaget nödtorftigt genom utförsäljningar till allmänheten. Själv har jag profiterat på detta; mitt eget bibliotek är åtskilliga nobelpristagare rikare tack vare detta oskick. Om sådan gallring finns bara en sak

att säga: Den bibliotekslag som naturligtvis måste införas snarast bör förses med en paragraf som förbjuder varje kommunalt bibliotek att avhända sig några böcker så länge det finns en endaste kubikdecimeter outnyttjat luftutrymme kvar i lokalen.

44
kostnadsfritt kunna förse
varje medborgare i landet
med vilken bok som helst
i hela världen.

Den mångsidige filosofen G W Leibniz var under en period verksam som biblioteksman. Han var hovbibliotekarie hos kurfursten av Hannover och hos hertigen av Braunschweig. Sin åsikt om hur ett bibliotek bör vara formulerade han i en promemoria 1680: »Ett bibliotek bör ge en allomfattande översikt och utgöra ett stöd för minnet ... ty en enda människa kan inte veta allt, och böckerna sammanför många människors erfarenheter... Det är som att tala med insiktsfulla män i gångna tider, eller som ännu lever, men långt borta. Min avsikt vid uppbyggandet av ett bibliotek skulle vara att åstadkomma en encyklopedi eller universalöversikt över vetenskaperna, innesluten i tre eller fyra rum, där man skulle ha tillgång till allt som kunde vara till nytta.» Som väntat fäster den store rationalisten stor vikt vid överskådligheten, det välordnade systemet. Men det fanns också en

annan sak **Men varför inte tillgripa lite djävare metoder?** han stred för Leibniz ville förvandla det furstliga privatbiblioteket till en allmännyttig institution.

Drygt två sekel senare formulerar en av det svenska biblioteksväsendets portalgestalter, Valfrid Palmberg, en liknande tanke.

Hon utredde 1911 det svenska folkbibliotekets organisation och förespråkade allmänna kommunala bibliotek: »ty de stå till hela sin natur i övferenstämmelse med tidens anda, äro upprättade af folket själft, kommunen, ägas af folket själft och skötas af dess tjänstemän, allt till gagn för detta samma folk själft utan hänsyn till stånd och klasser, ålder eller andra yttre olikheter.» Sextio år senare levde denna vision kvar i löftet om att kostnadsfritt kunna förse varje medborgare i landet med vilken bok som helst i hela världen.

Böcker kan sorteras på mångahanda sätt. De finns de som ställer upp dem efter utgivningsåret och de som sorterar efter färgen på ryggar. Men varför inte tillgripa lite djärvare metoder? Varför inte placera alla bra böcker i en hylla och alla dåliga i en annan? Inrätta en facksal där böcker som innehåller sanningar får stå, en annan dit alla lögnaktiga skrifter förpassas? En sådan ordning ställer naturligtvis höga krav på den som sätter upp böckerna på hyllorna. Kanske är det bäst att låta var och en sköta den sorteringen – Envar sin egen bokuppsättare! Det förutsätter nämligen att man har en alldeles speciell relation till böckerna. Man måste ha läst dem. ○

Läs Krock!

Kulturverkstan

Kultur | IT | Projektledning

Två år av ditt liv.

Kulturverkstan är en projektledarutbildning med inriktning mot kultur och IT i Göteborg. Den vänder sig till kulturutövare – musiker, skådespelare, filmare och konstnärer – till forskare, journalister och tidskriftsmakare, men även till kulturintresserade och samhällsengagerade med annan bakgrund.

Utbildningen är en KY-utbildning på heltid under två år och berättigar till studiemedel. Som student erbjuds du högst konkreta verktyg och vida teoretiska perspektiv i ämnen som projekthantering och ekonomi, demokrati, globalisering och arbetets framtid. Kulturverkstan har internationell prägel och flera studieresor och praktikperioder ingår.

Kulturverkstan drivs av Nätverkstan Kultur i Väst.

031-743 99 08

info@kulturverkstan.net

www.kulturverkstan.net

"This is my house"

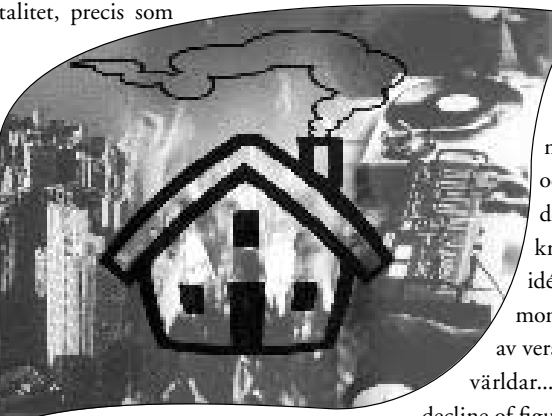
"In the beginning there was Jack and Jack had a groove. And from this groove came the groove of all grooves. And one day while viciously throwing down his box, Jack bawled and declared: "Let there be house. " And house music was born. I am, you see, I am the creator and this is my house. And in my house there is only house music. But I am not so selfish, because once you enter my house it then becomes our house and our house music. House music is the uncontrollable desire to jack your body." ("Can You Feel It" med Mr. Fingers.)

Text & Bild | Per Åke Qvick, House producer, Music lover.

När housemusiken först började göra väsen av sig i mitten av 80-talet så var den en spark i röven på all etablerad mainstream-kultur. Slickad radioanpassad hitlistetjosan fick på truten av hemkörd maskindisco från nått sovrum i Chicago eller Detroit. Skitig svettig klubbmusik som bara skrek av vitalitet, precis som punken hade gjort på 70-talet.

Punk är rock 'n' roll driven till sin spets, house är disco driven till sin spets... om det nu finns nån.

Sexiga, dekadenta monotona maskinrytmer hämtade från den mest depraverade Hi-NRG-discon kopplat till gospel via soulmusiken, där texterna var nerplockade på jorden men ändå med det himmelska budskapet kvar i musiken, ackorden och melodierna berättade

fortfarande om "ovan där".

Hold on! Move your body! Discon hade bejaktat "the body" och sexualiteten, house gjorde detsamma men i skuggan av AIDS, mörkare mer...desperat, friare, mer experimentellt, friformsjazz och krautrock i form av utfreakad acidhouse.

Med skivspelarens och samplers hjälp visade housemusiken upp sina rötter precis som hip hop (funk driven till sin

spets.) grammofonskivan som instrument... John Cages ideer som popmusik... Donna Summer möter Stockhausen och Chic samsas med Pierre Schaeffer och Stan Getz... allt löser sig

bara man får dansa dansa dansa!!!!

Punken hävdade att man kunde lira musik utan att vara "musiker". House och techno gick ännu längre i gördet-själ-andan... fullständig demokratisering av konsten... direkt från idé till handling utan att passera Gå!... monotoni.. minimalism... upphävande av vers, refräng och tonalitet... nya klangvärldar... psykedelia i andra kläder... the decline of figure and the rise of ground...

In my house samsas Larry Heards djupa cooljazziga deephouse, Moodymanns dova hotfulla spår, Theo Parrish oändliga ljudskulpturer, Todd Edwards sönderklippta hyllningar till Gud, Marshall Jefferssons piano, dj Sneaks aggressiva musikfragment, Nick Holders monotona rymdjazz, Daft Punks kromade vanHalenhouse, Romanthonys Princeimitationer, Kerri Chandlers kristna budskap, Phutures acidtraxx och många många många fler...

Därför att "once you enter my house it then becomes our house and our house music." ○

conny
recenserar

Vi Vill Ha Er Demo!

Har ni en Demo som ni skulle vilja ha recenserad i Krock så kika upp med den till Andra våningen på M15 och lämna den till någon av oss så kommer den med i nästa nummer av tidningen.

Gavin Floats - The Greatest hits LP

Det största problemet med att göra en skiva innehållandes attityd är främst ifall det låter äkta eller inte. När sångaren i **Gavin Floats** försöker tuffa till sig med en smetig amerikansk accent tycker jag att det stundtals låter påklippt till annars väldigt bra låtar, vilket gör att jag får ett ganska splittrat intryck av låtarna.

Det är i låten *See you around* som attityden, texten och spelandet är som bäst och det gör den låten personlig och överlagset bäst på skivan eftersom det med den aldrig känns överdrivet eller som att man försökt låta mer tuff än vad som behövs.

The Greatest Hits LP är en välspelad demo där allas tre låtarna är snyggt ihopsatta men i mitt tycke lite för lika varandra, vilket gör att man frågar sig om en fullängdsskiva med tio låtar i samma stil skulle nå ända fram.

Electric Earth - c.r.e.a.m

Förutom att man direkt slås av den extremt snygga produktionen och mixningen av skivan öppnas *c.r.e.a.m* av två riktigt bra låtar. Men det är först i den bara en minut och fyrtiofem minuter långa *Little Song* som Peter Gottliebs röst, stillsamt ackompanjerat av vad som skulle kunna vara en gitarr i handen på självaste Bruce Springsteen, når igenom och visar vilken fantastisk sångare han är.

Det efterföljande spåret *Always Running* är i samma anda

som de två första låtarna - en bra låt utan att sticka ut extraordinärt - och det avslutas med *Mayhem* som blev min personliga favorit, där en stillsam gitarr ligger och ekar i bakgrunden av sångarens stämma i de fantastiska verserna och avslutar denna skiva som snabbt gör ett starkt avtryck.

August Svensson - Resfeber

Att försöka sätta den här skivan i en genre är en omöjlighet men består framträdande av melankolisk aukustisk gitarr, musik ackompanjerat av för det mesta välskrivna texter som dock är lite för lika varandra och samma rim förekommer om och om igen.

Resfeber blandar friskt August egna låtar med en annorlunda sorts covers där enbart vissa musikpartier är tagna och mindre omarrangerade.

Stundtals finns där spår som definitivt känns som helt färdiga låtar och skivan hade mått bättre av att man tog bort de låtarna som är ganska oinspirerande.

Det är i August helt egna låtar som han känns ärlig, medan de ganska roliga men ärligt talat meningslösa försöken att skriva texter till kent, låtar mest känns krystat. ○

av Conny Andersson

”I know it’s over” är tredje spåret på albumet ”The Queen is Dead” med The Smiths, ett album som sedan det släpptes –86 har vilat som ett regntungt moln över efterföljande popgrupper som försökt göra någonting som ens kommer i närheten av dess fullkomlighet. Av albumets tio spår är det kanske ”I know it’s over” som sticker ut mest, en ballad om olycklig kärlek med ett sällsamt intensivt uttryck. Så långt intet

Det är över, men man fortsätter ändå. Till ingens nytta, men man kan inte komma på nåt annat sätt. Den äkta kärleken har aldrig en plan B. Död för egen hand är inget alternativ, vilket konkretiseras i versens avslutande fråga som ställs rakt ut i luften. Den har sålunda ingen tydlig adressat, vilket förtydligar hopplösheten men likväl är det ett rop på hjälp och en avslöjande rädsla inför döden.

Resterande delar av sången är till stora delar en dialog mellan berättarrösten och objektet för dennes intresse. Där ett efter ett av berättarens mest älskvärda attribut tillintetgörs med den återkommande frågan varför han i så fall är ensam (- if you’re so clever, then why are you on your own tonight? etc..).

Sången avslutas med följande vers:

EN SÅNG ATT KREMERAS MED

Därför är ”I know it’s over” med The Smiths världens vackraste sång.

En högst subjektiv musikkrönika av Johan Lindblom.

nytt under solen, det finns tusentals fantastiska sånger om ensamhet och människor som har svårt att lyckas i förhållanden underbara värld. Få sånger ringar dock in ödsligheten och uppgivenheten hos en övergiven människa som ”I know it’s over”, ett av sångaren Morrissey’s mest ambitiöst poetiska verk som till och med överträffat allt han tidigare gjort och senare skulle komma att göra, möjligtvis med ”Everyday is like Sunday” undantaget.

Inledningen är helt avskalad så när som på några kantslag och Morrissey’s röst är i totalt fokus:

”Mother, I can feel the soil falling over my head
And as I climb into an empty bed
Oh, Well. Enough Said...”

Morrissey sjunger om att begravas levande, bildligt talat, i sin säng som står som ett monument över ensamhetens segertåg. Mer än så behöver inte sägas. Vi vet hur det känns, tack!

”I know it’s over – still I cling
I don’t know where else I can go...
See, the sea wants to take me
The knife wants to slit me
Do you think you can help me...?”

I följande vers tecknar Morrissey upp en fiktiv bröllopsscenario, där bruden ber om livsutrymme och uttrycker en önskan om ett lyckligt liv. Ett bröllopspar som behöver varandra mer än vad de älskar varandra. Ett tragiskt livsöde, dock förmodligen inte alldeles ovanligt. Här, inför kommande vers, gör också Johnny Marr’s gitarr sitt inträdande och väver ett underverk av slingor och räddar Morrissey, som så många gånger förr och senare, när han närmar sig patetikens rand. Följande vers är tveklöst något av det mest berörande jag någonsin hört i musikväg:

I know it’s over
And it never really began
But in my heart it was so real...

I dessa rader kan man lokalisera sångens- och lyrikens kärna. Berättarrösten har aldrig haft ett förhållande med textens subjekt, utan har på avstånd betraktat och följaktligen negligerats och relationen är över. Innan den ens inletts. Sången är alltså ett expressivt uttryck för en längtan efter någon, eller kanske något överhuvudtaget. Det är också i dessa rader som gränserna för sången tecknas ned, dock utan att innebära att geografins inom dem inte kan förändras.

”Love is Natural and Real
But not for you, my love
Not tonight, my love
Love is Natural and Real
But not for such as you and I, my love...”

Oh, Mother, I can feel the soil falling over my head...”

”I know it’s over” avslutas med en serie av upprepningar av begynnelseorden som därmed på sätt och vis bildar sångens ramverk. Allting däremellan är en bön av längtan och under låtens 5.47 minuter finns ingen annan verklighet. En orgie i självömkan och sång om omöjlig och förtvivlad kärlek som inte kan jämföras med något annat i musikvärlden. Om detta ändå skulle behövas kan The Smiths egna ”Last night I dreamt that somebody loved me” möjligtvis tjäna som substitut.

”I know it’s over” finns på albumet ”The Queen is dead” samt på den The Smiths enda officiella live-skiva ”Rank”. Båda utgivna av Rough Trade/Warner Music.

Fakta:

The Smiths (Manchester, UK) debuterade – 82 med singeln ”Hand in glove”. De släppte senare fyra stycken fullängdsskivor, innan de splittrades –88. Medlemmar: Morrissey (sång), Johnny Marr (gitarr), Mike Joyce (trummor) och Andy Rourke (bas).

DISFARMER - HEBER SPRINGS PORTRAITS 1939-1946
150 Svartvita porträttfotografier från Arkansas, USA i en utställning från Hasselblad Center.
KONSTHALLEN TROLLHÄTTAN 20.4 - 26.5 2002

K R O C K K

I NÄSTA NUMMER; DEN STORA ÖVERASKNINGEN...

© M. Kalyon

Vi tar gärna emot material texter, bilder, dikter och dylikt. Skicka till krock@home.se eller Magasin 15, Magasinsgatan 15, 46130 Trollhättan. Insänt icke beställt material tar vi inte ansvar för, skicka därför inte original. Ring Ylva om du har några frågor 0520-496612.

POW!

